

SANT JORDI 2017

Éssers fantàstics de l'imaginari català habiten en un llibre

► Criatures del territori central apareixen al recull il·lustrat de Joan de Déu Prats i Maria Padilla

Toni Mata i Riu

MANRESA

Sant Jordi 2017

■ Quan els nens no creuen, les mares de Rocabruna i Castellar de n'Hug els allixonen assegurant que vindrà el tutau si no es porten bé. L'ogre de les coves té un aspecte cavernícola segons l'imaginari popular, i és «contrafet, rude, lleig, ximple i rabiüt, armat amb un garrot confegit amb un fèmur de quadrúpede». Aquesta detallada explicació l'aporta Joan de Déu Prats en un volum bellament editat pel segell barceloní Comanegra, *El gran llibre de les criatures fantàstiques de Catalunya*, on la il·lustradora Maria Padilla fa la seva proposta gràfica de mig centenar d'éssers fantàstics i mitològics d'arreu del país.

«Tots necessitem la fantasia», afirma Joan de Déu Prats, reconegut per la seva tasca en el camp de la literatura infantil i juvenil i que amb motiu d'aquesta publicació s'adreça al públic adult. «La fantasia i la imaginació són una bona opció per treure'ns la cotilla que ens han imposat, i alhora són formes d'entendre la societat, ens donen la possibilitat de veure que hi ha altres maneres de viure», afegeix: «al Japó, la festa dels cireners en flor és molt important i per a la gent és una ocasió de contem-

EL LLIBRE

EL GRAN LLIBRE DE LES CRIATURES FANTÀSTIQUES DE CATALUNYA

AUTORS

Joan de Déu Prats (text) i Maria Padilla (il·lustració)

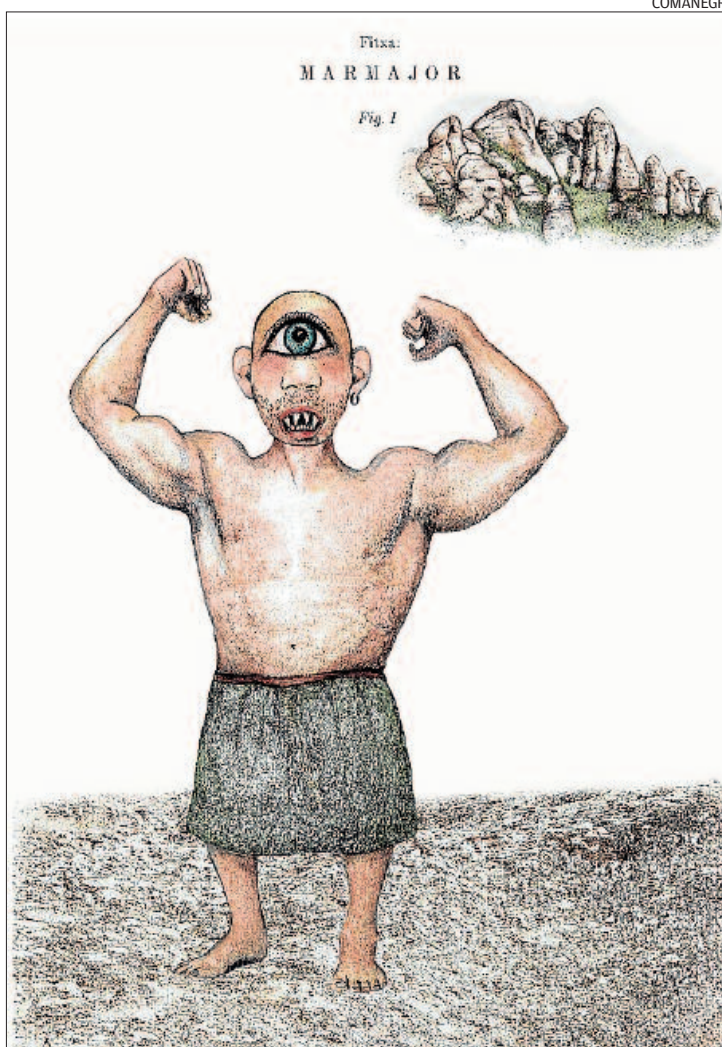
COMANEGRA. 29,50 EUROS. 168 PÀGINES

plar la seva ànima. Hi ha societats on els esperits de la natura continuen vigents».

El gran llibre de les criatures fantàstiques de Catalunya recorre el territori de nord a sud i d'est a oest presentant éssers que enfonsen la seva existència en la nit dels temps, figures sorgides d'antigues tradicions paganes, ibèriques i grecollatines, que el cristianisme va intentar domar. Donar un cop d'ull a l'índex permet constatar la varietat de personatges que encara romanen en la memòria de la col·lectivitat, des de les bruixes i els follets fins a l'home del sac, els menairons, les dones d'aigua, l'home dels nassos i, entre molts d'altres, el bufarut, el nom que pren el vent al Lluçanès i amb el qual s'embolcalla la mort.

Mites a la festa major

«Molts d'aquests éssers perviuen com a espantadors d'infants», comenta l'autor: «al darrere, però, hi ha antigues deïtats que la religió catòlica va anar diluint i convertint en dimonis i mals esperits». Joan de Déu Prats posa com a

Il·lustració del Marmajor montserratí feta per Maria Padilla

exemple el Papu del Pallars, un individu misteriós que «era una divinitat pagana dels camps de conreu que, amb el cristianisme, es va convertir en un espantaocells. Una forma que, no ho oblidem, és la mateixa que la d'una creu».

Per a l'elaboració del llibre, De Déu va bussejar en el treball de folkloristes i antropòlegs i en l'obra d'autors de la talla d'Apel·les Mestres, Joan Amades i Joan Solà. «Per a les il·lustracions», anota l'autor, «la Maria ha creat unes imatges a partir de les dades que tenim, no n'hi ha de prèvies». Un inconvenient només aparent: a

partir d'ara, quan es parli dels simiots, el marraco i la gusarapa es recorrerà a les il·lustracions de l'artista barcelonina.

«Molts d'aquests personatges han arribat fins a nosaltres com a ninots de les festes majors», assegura Joan de Déu: «la tarasca era una criatura que a l'edat mitjana feia molta por i ara la podem veure a la Casa dels Entremesos, a Barcelona, com a figura festiva».

Bèsties de la Catalunya Central

En el recull de Joan de Déu Prats i Maria Padilla hi ha personatges amb arrels a la Catalunya Central

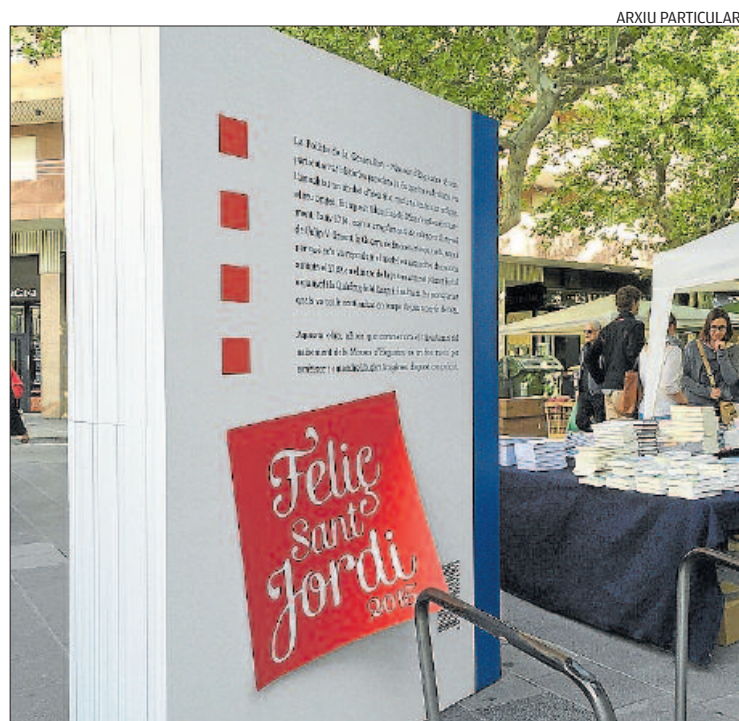
Hi ha figures de l'imaginari popular que perviuen avui en dia com a ninots en les festes majors d'arreu del país

El Marmajor de Montserrat i la Ginebreda del Berguedà són dues criatures amb arrels a la Catalunya Central

i tan fascinants com el Marmajor, un vetllador ciclopi que, segons la llegenda, viu a Montserrat. «Es diu que dins la muntanya hi ha una ciutat», apunta l'escriptor: «la ciutat invertida de Trencanous». El Marmajor fa por només de mirar perquè a la cara tan sols hi té un ull, però «lluny de ser un ens malvat, és un primitiu incomprès regit per emocions bàsiques».

Del Berguedà, el llibre en ressenya una dona d'aspecte arbori coneguda com la Ginebreda. Per la mala cara que hi posa, no aparentar ser molt amigable i el text ens informa que «té un temperament sanguinari». No cal esperar, doncs, esperar gaire compliments d'aquesta «donota que, a parer d'antics pobladors, té el cos de fusta, molsa i escorça».

El repertori d'éssers mitològics inclou també en Micó, el guardià, que «vigila la Muntanya de Sal de Cardona i et pot convertir en aquest element si s'ho proposa». El senyor Carnestoltes que tant adoren a Solsona, el pare llop que udola a les fonts del Llobregat, l'horrible Pericó de cor incandescent que actua a la Cerdanya i les bruixes del Lluçanès són altres criatures que perduren en la imaginari d'algunes contrades del territori. «En el segle XVI, Paracels va recollir els esperits de la natura per a la ciència de l'època, i temps després els germans Grimm els van posar en els contes infantils», explica Joan de Déu Prats. Qui sap si tots ells són només productes de les creences populars o habiten ben a prop de nosaltres.

Mas ja va col·locar la rèplica del llibre al Passeig el 2015

Eusebi Mas situa un llibre gegant a la coberta de la Seu en una acció simbòlica

REDACCIÓ MANRESA

■ L'historiador callussenc i mossò d'esquadra Eusebi Mas col·locarà avui al migdia una rèplica gegant del seu llibre *Catalans en armes (1704-1723): l'origen dels Mossos d'Esquadra* (no reconegut oficialment) a la coberta de la basílica de la Seu de Manresa. A banda de celebrar el dia del llibre, Mas vol remarcar que va ser en aquest lloc on, entre el 5 i 7 de setembre del 1714, l'arreglament de minyons borbònic comandat pel veguer de Manresa Jaume Llissach (un dels precedents més antics de l'actual policia de la Generalitat, segons Mas) va resistir amb èxit l'últim atac d'Antoni Desvalls a la ciutat.

Sant Fruitós presenta «Sala i Ricardis al Museu»

► La biblioteca de Sant Fruitós va acollir ahir la presentació del conte *Sala i Ricardis al Museu* dins la col·lecció que edita l'Ajuntament i que signen els santfruitosencs Rosa Camprubí (text), Galdric Sala (il·lustració) i Pep Creus (disseny).